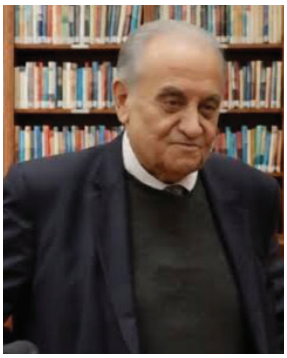
90-годишен юбилей на акад. Васил Сгурев

На 3 май 2026 г. акад. Васил Стоянов Сгурев навърши достойните 90 години! Изявен български инженер, утвърден учен с международна известност и значим принос в областите на кибернетиката, роботиката, информатиката и интелигентните системи, той е сред водещите представители на българската научна школа в областта на сложните системи и управлението.

Акад. Сгурев е свързан дългогодишно със Съюза по автоматика и информатика „Джон Атанасов“ (САИ). Негов председател е от 2005 до 2017 г., а оттогава е заместник-председател. Участва активно в многостранните дейности на САИ и в процесите на вземане на решения за неговото развитие и утвърждаване.

Роден е на 3 май 1936 г. в гр. Първомай. През 1960 г. завършва висше инженерно образование в Ленинград (днес Санкт Петербург), където през 1968 г. защитава дисертация за кандидат на техническите науки (днес доктор). Специализира в Института по кибернетика към Академията на науките на Украинската ССР в Киев и в Института по информатика към Руската академия на науките в Ленинград (днес Санкт Петербург).

Васил Сгурев преминава успешно през всички научни степени и академични длъжности – от научен сътрудник в Института по техническа кибернетика (ИТК) при БАН до академик на БАН. От 1974 г. е старши научен сътрудник II ст. (днес доцент) в ИТК при БАН, а от 1983 г. – старши научен сътрудник I ст. (днес професор) в същия институт. През 1983 г. придобива научната степен доктор на техническите науки в БАН.

През 1989 г. е избран за член-кореспондент на БАН, а през 1997 г. – за академик на БАН.

Акад. Сгурев е автор на 14 монографии и научни книги в България и в чужбина и едно учебно ръководство. Има общо 419 научни публикации у нас и в чужбина.

Научната му кариера е свързана с развитието на българската школа по автоматизация, управляващи системи и информатика. В началото на професионалния си път работи по проектиране и експлоатация на автоматизирани системи, а впоследствие научните му интереси се насочват и развиват към информационните технологии, роботиката и интелигентните системи.

Член на научните съвети на академични звена и институти в БАН: ИТК, Института по техническа кибернетика и роботика (ИТКР), Института по мехатроника, Института по компютърни системи, Института по информатика, Централната лаборатория по паралелни процеси, Института по информационни технологии, Института по информационни и комуникационни технологии (ИИКТ), както и на научните съвети на УНИБИТ и по енергокибернетика към Министерството на енергетиката. Председател е на научните съвети на ИТКР-БАН и на Института по информатика при БАН.

Три мандата – общо 10 години, е член на комисията по машинно-електротехническите науки към Президиума на ВАК и един мандат е член на този президиум. Член на научните съвети към Централното управление на БАН – по електронизация, по научно приборостроене, по роботика. Член на комисията по информатика към НФНИ и председател на комисията по електроника към научния фонд по технологиите.

Член на редколегиите на списания: Доклади на БАН; Проблеми на техническата кибернетика и роботика (главен редактор); Техносфера (главен редактор); CIT; Computers and Artificial Intelligence; AI Communications; ITA; Понеделник.

Ръководи секции и/или пленарни доклади на международни научни форуми: от AIMSA’ 84 до AIMSA’94; AIICSR’87 и AIICSR’89; ГАПС’87; COMCONTROL; ПЕРСКОМП’85 и ’87; ROBCON’2; PROLAMAT’82; CAD/CAM: Robots and Factories of Future; ICAMC’84, 89, 2012, 2014, 2016, 2018; ИИ’89; IMS’90; ARS’72; IEEE-IS; CompSysTech.

Почетен председател на поредиците от международни конференции IEEE-IS, ComSysTech и Автоматика и информатика (ICAI от 2020 г.). Участва в програмните комитети на над 30 международни конференции.

В периода от 1982 г. до 1987 г. ръководи дейността на БАН по Националната програма за персонални компютри (1982-1985 г.), както и програмата за промишлени роботи.

Участва в 28 експертни комисии и съвети като представител на научните направления „Информационни технологии” и „Автоматика”.

Има признати 30 авторски свидетелства и патенти, седем от които са реализирани в чужбина. Името му е вписано в „Златната книга” на българските изобретатели на Патентното ведомство на България.

Документално доказаните внедрявания са 20, сред които компютърните управляващи машини и системи АСТРА, ТРАСИ и ИКАР-10, пакетите приложни програми LP-16, FP-16, CA-16, MONP-16, СП-16, КСИ-ДИ 87, БИНОП, ДИСПРОГ, както и интелигентните контролери и системи КСИ-10, КСИ-16, КСИ-ОПТИМА и други.

Като и.д. директор на ИТКР (1982-1987 г.) заедно с колектива на института има приноси за бързото развитие и внедряване в България на персоналните компютри и в създаването и развитието на индустрията за серийното им производство. Аналогични са и съответните приноси в разработваните в ИТКР промишлени роботи и системи и в тяхното индустриално производство, подготовката на кадри, внедряването.

Участва в 37 национални и 23 международни научноизследователски проекта, на 26 от които е ръководител.

Общият брой на подготвените и защитили докторанти е 16.

От 1974 до 1978 г. е научен секретар на ИТК и ръководител на секция „Интелектуални системи". От 1978 до 1990 г. е ръководител на направление „Информатика" в ИТКР и на секция „Кибернетични системи". От 1982 г. в продължение на четири години е и.д. директор на ИТКР, а от 1978 до 1990 г. – зам.-директор. Директор на Института по информатика при БАН и ръководител на секция „Кибернетични системи" в него (1990-1992 г.). Ръководител е на секция „Интелигентни системи" в ИИТ и ИИКТ до 2012 г.

Научен секретар на БАН и член на неговия секретариат (1977–1979 г.). Член на Президиума на БАН (1977–1990 г.). Член на Общото събрание на БАН (1978–1998 г.). Инициатор е за създаването на Отделението за инженерни науки (ОИН) на БАН и негов първи председател. Член на Събранието на академиците и член-кореспондентите (САЧК) на БАН.

Акад. Сгурев е председател на Федерацията на научно-техническите съюзи (ФНТС) в България от 2001 г. до 2012 г. Основният му принос е съхраняването на материалната база на тази най-голяма професионална организация у нас.

Член е на американския Институт на инженерите по електротехника и електроника (IEEE) от 1996 г. и е негов старши член. Зам.-председател е на българската секция на IEEE. Член на Европейския координационен комитет по изкуствен интелект (ECCAI) от 1985 до 1994 г. и на Американската асоциация по изкуствен интелект (AAAI) от 1990 до 2000 г. Член на Международната организация по изследване на мозъка (IBRO) и на работната група по изкуствен интелект TC-12 към IFIP. Председател на българската част на РГ-18 на източноевропейските страни по изкуствен интелект. Инициатор и председател е на българската група по изкуствен интелект към ECCAI (1985-1992 г.) и на Българската асоциация по изкуствен интелект (БАИИ) от 1990 г. до 1994 г. Председател на Българското дружество по разпознаване на образи (БДРО) от 1994 г. до 2001 г., на Българското дружество по роботика (БДР) от 2011 г. и на Националния екологичен клуб до 1994 г. Член от 1993 г. на Санктпетербургската инженерна академия. Членува в Международната асоциация по навигация.

Получава Наградата на БАН и Софийския университет „Св. Климент Охридски" за технически науки, три златни медала на Международния панаир в Пловдив, златен медал от ВДНХ и званието „Заслужил изобретател".

Награден е с орден „Кирил и Методий" I степен (1985 г.). През 2010 г. е удостоен с най-високото държавно отличие на Република България – орден „Стара планина" I степен.

През 2025 г. акад. Васил Сгурев е удостоен с почетното звание „Доктор хонорис кауза" на Русенския университет „Ангел Кънчев".

БАН отбеляза тържествено 90-годишнината на акад. Васил Сгурев на 14 май 2026 г. Председателят на БАН, чл.-кор. Евелина Славчева, връчи на акад. Сгурев отличителния знак на председателя на БАН за цялостния му принос към развитието и популяризирането на българската наука, по-специално в областта на електрониката, роботиката и информационните технологии.

Наред с постиженията си като изтъкнат инженер и учен, акад. Сгурев се отличава и с разностранни таланти и широк кръг от интереси. Той има значим принос за изследването на първото техническо дружество в България, създадено в Русе на 26 март 1885 г. През 2014 г. излиза първото издание на съвместната книга на акад. Васил Сгурев и чл.-кор. Христо Белоев „Българското техническо дружество в архивните документи". Съавтор е и на книгите „Положителните науки с приложение към индустрията. История на висшето техническо образование в България" (2019 г.) и „Научно-техническите съюзи в България. Начало и възход" (2022 г.), посветена на 130-годишнината от организираното движение на инженерите и архитектите у нас чрез тяхната организация БИАД – пряк исторически предшественик на днешната Федерация на научно-техническите съюзи (ФНТС).

Автор е и на три исторически изследвания, посветени на Втората световна война – „Курският сблъсък" (2018), „От Курск до Източна Прусия" (2021) и „Последни сражения" (2023).

Най-новата книга на акад. Сгурев – „Омая" (2026), е поетична. Тя съдържа 400 четиристишия, писани в продължение на повече от 50 години и повлияни от прочутите рубаи на Омар Хаям. Още от ранните си години акад. Сгурев е запленен от Омар Хаям и неговия „Рубаят". През 2023 г. той издава книгата „Размисли" – задълбочено есе, посветено на приноса на Омар Хаям към точните науки. Втората част на книгата съдържа стихове, посветени на съвременността. Чрез тях ученият представя своя поглед към съвременната реалност, човешките отношения и предизвикателствата на модерния свят.

Ръководството, всички членове на САИ, редколегията и редакцията на сп. „Автоматика и информатика" поздравяват акад. Васил Сгурев за неговия 90-годишен юбилей и му пожелават здраве, дълголетие, сили и вдъхновение за нови творчески успехи и изяви!

Списание „Автоматика и информатика